

PRZEGLĄD CERAMICZNY

Rocznik I. „Przegląd Ceramiczny“, Rocznik II. III. i IV. „Przewodnik dla ceglarzy
wychodzi 10 i 25 każdego miesiąca.

Redaktor: Inżynier **Karol Rolle.**

Przedpłata roczna:

10 Kor. = 5 rsr. = 10 mk. = 12 fr.
Prenumeraty mniejszej jak roczna
nie przyjmuje się.
Zeszyt pojedynczy 50 hal.

Wydawcy: Wład. Poturański i inż. Karol Rolle.

Adres Administracji i Redakcyi:

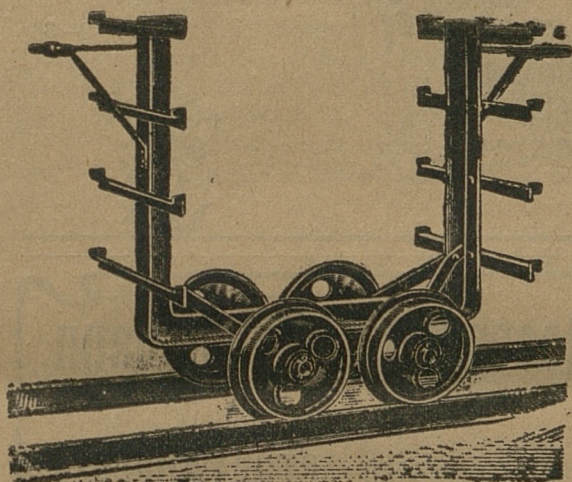
Podgórze, św. Floryana 5.

Cena ogłoszeń wynosi:

za cm.² 6 hal., Cała strona 20 k.
 $\frac{1}{2}$ strony 12 k., $\frac{1}{4}$ str. 7 k., $\frac{1}{8}$ str.
4 k., przy 6-krotnym powtórzeniu
10%, 12-krotnym 15%, 18-krotnym
20%, 24-krotnym 25% opustu.

Prenumeratę na Królestwo i Cesarstwo przyjmuje: E. Wende i Sp. Warszawa, Krak. Przedm. 9.

Upraszamy uprzejmie o powoływanie się przy zamówieniach na ogłoszenia „Przegl. ceram.”

Kolejki wążkotorowe

do eksploatacyi lasu i torfu, dla cegielni, tartaków, cukrowni, gospodarstw rolnych, przedsięwzięciów budowlanych i t. p.

dostarcza i urządza!

E. Giełdziński

L W Ó W ul. Jagiellońska 1. 3.

(w gmachu wiedeńskiego Banku Związk.).

Kupno i najem:

Lokomotywy, szyny, tory przenośne i stałe, wózki rozmaitej konstrukcyi, tarcze obrotowe, rozjazdy, złożenia osiowe, koła, łożyska, śruby, lasze, gwoździe i t. p.

Katalogi, kosztorysy i rysunki darmo i oplatnie.

Nowy i używany materiał, jakoteż części zapasowe zawsze na składzie. Wynajmuje koleje kompl. urządzone.

Specjalny oddział dla maszyn i kłozetów torfowych.

23—17—11

Treść Nr. 19: Krajowe fabryki maszyn ceramicznych. — Zmiana ustaw budowlanych. — Piassek dla betonu. — Piśmiennictwo techniczne. — Ze skrzynki zapytań. — Kronika. — Ogłoszenia.

Krajowe fabryki maszyn ceramicznych.

W ostatnim numerze „Przeglądu“ zamieszczono notatkę kronikarską p. t. „Dostawy autonomiczne a przemysł krajowy“, którą zaopatrzyła redakcja pewną uwagą, do której dziś wracam. Chodzi o dostarczenie przez kraj maszyn ceramicznych dla krajowej produkcyi. —

Jakie dziś stosunki pod tym względem panują?

Dziś z wyjątkiem drobnych naprawek, a nadto tylko sporadycznie, na zamówienie wykonanych podrzędnych maszyn roboczych, jak n. p. pary walców, walcówki ręcznej, drenarki ręcznej, ręcznej prasy wtórnej lub t. p. nie widziałem maszyn roboczych krajowego pochodzenia. —

Fabryki krajowe zdolne są wykonać zamówienia na kotły i maszyny parowe. Fabryki te są: L. Zieleniewskiego w Krakowie, Tow. akc. fabr. wagonów i maszyn w Sanoku i Bredta w Ottynii. Niedawno widziałem w cegielni parowej skarbu tenczyńskiego w Krzeszowicach kocioł i maszynę z fabryki L. Zieleniewskiego działającą ku zupełnemu zadowoleniu kierującego fabryką inżyniera. Podobno ta fabryka i do innych cegielni dostarczała tych maszyn. —

Z wykazu, obejmującego 237 kotłów dostarczonych od r. 1884 do r. 1901 przez tę fabrykę widzę, że z krajowych zakładów ceramicznych kocioł fabryka L. Zieleniewskiego dostarczyła dla wapiennika Libana

i Ehrenpreisa w Podgórzu, dla fabryki dachówek w Niepołomicach (1894 r.) i dla fabryki tejże samej firmy: Homolacs, Żeleński i Wimmer w Kołomyi (1895 r.) —

A więc na blisko 100 maszynowych fabryk ceramicznych w kraju zaopatrzyły się w krajowego pochodzenia kotły i motory zaledwie 4 fabryki!

A więc tylko czterech fabrykantów ceramicznych w kraju poczuwało się do obowiązku obywatelskiego w obec własnego kraju! —

A więc, pozbyliśmy z naszego kraju z lekkim sercem — skromnie licząc — milion koron, jak gdybyśmy tych milionów mieli tyle do pozbycia!

Ale gdy dyrekcyja kolei sprowadzi parę wagonów eternitu do pokrycia budynku kolejowego, wówczas robi się gwałt na cały kraj, że przemysłowi dachówkarskiemu grozi ruina!

Wiem ma się niewiarę do swoich producentów, a taką niewiarę gdy chodzi o wyrób własny, piętnuje się mianem braku patriotyzmu!

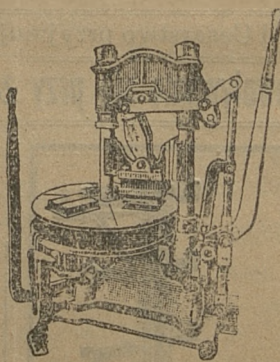
Gdzież ta jedna miara dla wszelkich czynów? —

Dlaczego kupować zagranicą? Czy ma Pan piasek?

Dostajesz Pan wszystkie maszyny i formy do wyrobów cementowych a mianowicie: prasy, stoły do wyrobu dachówek, podkładki prasowane i lane, matryce i szablony, formy do rur, farby, oleje, młynki do mieszanina farb z cementem, podanie sposobu co do tych wyrobów i t. d. we

Fabryce maszyn ENDLERA

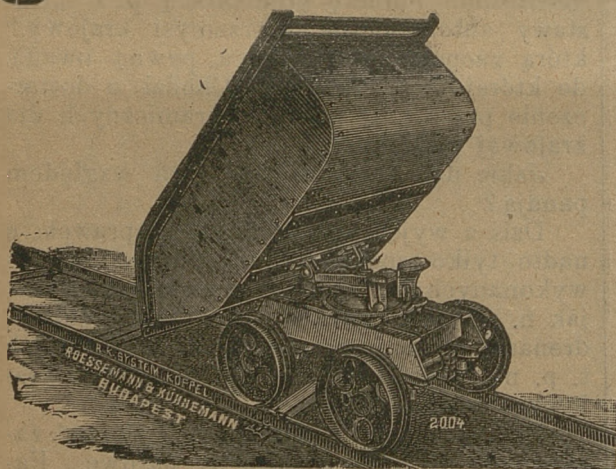
(istniejącej już od lat 20) teraz w Pfaffstätten obok Wiednia przy Kanale Nr. 106.

Wszystkie podane formy są na składzie i można je oglądać lub też obstałować.

Referencye z całej Galicyi na życzenie.

46—9—3

Roessmann i Kühnemann

oddział dla kolejek

wąskotorowych **ARTURA KOPPELA**

LWÓW, ul. Jagiellońska 12, I. p.

Telefonu Nr. 627.

REPREZENTANT

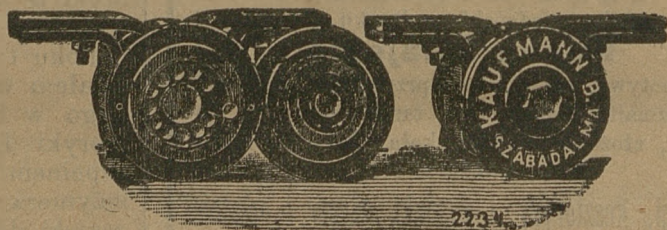
Juliusz Weiss.

45—9—3

Dostarczają jako specyalność

wszelkie materyały dla

kolejek wąskotorowych
cegielnianych.

Do swego przemysłu idzie się tylko z naprawką, bo szkoda czasu i zachodów iść z tem za granicę. I z takich naprawek muszą potem żyć nasze fabryki. —

Twierdzenie o droższości naszych fabryk jest tylko wykretem. Co tu ma być droższem?

Żelazo ma cenę jednaką dla wszystkich, robotnik u nas tańszy a kalkulować nasi przemysłowcy nauczyli się dobrze, stając do konkursu z obcymi. —

Miałem jednokrotnie sposobność porównywać oferty zagranicznych firm z miejscowymi, i zdumiony byłem, jak opinia, że nasi są drożsi, mogła u nas się rozwielić. —

Ale robi zagraniczny fabrykant, by mógł nasz „naganiacz“ wiać prowizję. —

A taki pan umie robić „nastrój“. „Nie radzę! Panie! ostrożnie! niech się Pan dobrze namysli! to Panie ryzyko! No! no! dobre próby, ale nie na własnej skórze! Żeby Pan nie żałował!“

I biedny fabrykant i tak słabym wiazadłem związany z łonem matki — kraju, macha ręką:

„Niech inni zaczynają!“

Bojaźń dużo złego robi. — C. d. n.

Rolle.

Zmiana ustaw budowlanych.

Miedzy przedlozeniami wydzialu kraj., ktore wejdą na porzadek obrad w biezacej sesji Sejmu, znajduje się takze nader wazne sprawozdanie z projektami ustaw, zmieniajacych dytychczasowe ustawy budowlane w wiekszych i mniejszych miastach w celu uzyskania wiekszego bezpieczenstwa od ognia, oraz wnioski, zmierzajace do ulatwienia osobom prywatnym, zwlaszcza uboższym, nabywania materiału ogniotrwalego po nizszej cenie, dla pokrycia dachów. Przedkladajac te nowe projekty ustaw budowlanych, wydzial kraj. zastosowal się do otrzymanego od Sejmu polecenia.

Sprawozdanie wydzialu kraj. zawiera smutne daty statystyczne, odnoszace się do pozarów w naszym kraju. Z dat tych okazuje się, że wczasie od 1888 do 1902 roku, a zatem w ciagu lat 15, bylo w kraju naszym ogółem nawiedzonych pożarem 22.435 miejscowości, a 30.538 wypadków pożaru. Wysokość szkody wynosila w budynkach i ruchomościach ogółem sumę 139,125.862 kor.

Wydzial kraj. na podstawie szczegolowych dat, zebranych dla Towarzystw ubezpieczeń, przyszedl do przekonania, że glównym powodem takich rozmiarów klęsk pożarnych jest pokrywanie dachów materiałem nieogniotrwałym. Dlatego wydzial kraj. wprowadza w nowych projektach ustaw zakaz pokrywania nowych budynków materiałem nieogniotrwałym, w wiekszych zaś miastach zakaz nieogniotrwałego pokrywania już istniejacych budynków, choćby nawet polożonych po za rejonem, ustanowionym dla ogniotrwalych i ogniotrwale krytych budynków. Natomiast proponuje wydzial krajowy, ażeby w gminach wiejskich i malomiejskich, objętych ustawą z d. 13 pazdziernika 1899, można bylo zezwalać na nieogniotrwale pokrycie w razie odbudowania na tem samem miejscu i w tych samych rozmiarach budynku starego lub spalonego, jezli ubóstwo budujacego się zostanie stwierdzone przez wydzial powiatowy.

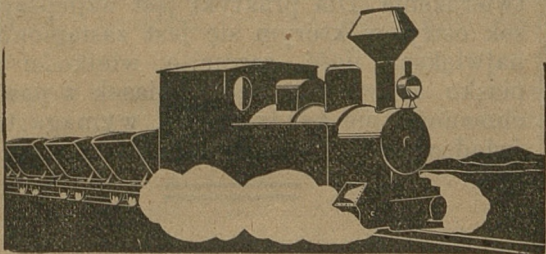
Dalszą zasadniczą zmianę wprowadza wydzial kraj. przez to, iż decyzya co do rejonów dla ogniotrwalych budynków i co do planu regulacyjnego nalezć ma w przyszłości do wydzialu krajowego, a to na podstawie wniosków wydzialów powiatowych, opartych na opinii rady gminnej. Wydzial kraj. wprowadza dalej ściśle określony ter-

Koleje wązkotorowe

sprzedaje i wypożycza

Węgierska Fabryka wagonów i maszyn

Tow. akcyjne w Raab.

Reprezentacya dla Galicyi i Bukowiny

Eifermann i Ska. Lwów.

Skład fabryczny artykułów technicznych, rur parowych gazowych, wiertniczych, wodociagowych, motorów benzynowych, spirytusowych i gazowo-ssacych. 22—24—13.

min, w którym nastąpić ma wymiana dachów gontowych na ogniotrwałe. W gminach objętych ustawą z r. 1889 ma to nastąpić w ciągu 10 lat, zaś w gminach podlegających ustawie z r. 1882 — w ciągu 5 lat.

Ważne są także postanowienia, proponowane przez wydział krajowy, odnoszące się do budynków na obszarze zdrojowisk lub stacyi klimatycznych. W miejscowościach tych ma wydział krajowy w porozumieniu z namiestnictwem oznaczyć przestrzenie, które zabudowane być nie mogą. Chodzi tutaj o to, żeby w interesie uzdrowiska pewne przestrzenie na obszarze stacyi klimatycznej pozostały wolne od wszelkich zabudowań. Następnie wprowadza nowa ustawa ważne postanowienie wstrzymania robót budowlanych w zdrojowiskach w miesiącach głównego sezonu, t. j. w lipcu i sierpniu; ustanowienie odległości budynku od dróg publicznych na 6 metrów od zewnętrznego krawędzi chodnika; prawo przymusowego usunięcia za wynagrodzeniem, istniejących piekarni, kuźni, ślusarni i t. p. zakładów przemysłowych ze względu na zdrowie i spokój mieszkańców i t. p.

Wprowadzając tak daleko idącą, niezaprzeczenie uciążliwą dla ludności zmianę, jaką jest obowiązek ogniotrwałego krycia wszystkich nowych budynków, proponuje wydział krajowy zarazem przyjść z pomocą niezamożnej ludności wiejskiej i małomiejskiej przez udzielanie jej za pośrednictwem wydziałów powiatowych bezprocentowych w odpowiednim terminie zwrotnych, a przez gminy poręczonych pożyczek na ogniotrwałe krycie budynków. Wydział krajowy proponuje w tym celu utworzenie samoistnego funduszu pożyczkowego, udotowanego kwotą 1,000.000 kor., z którego być mają udzielane bezprocentowe pożyczki ubogiej ludności włościańskiej i małomiejskiej, zwrotne w 10 latach. Fundusz ten ma także służyć na zakładanie składów dachówek glinianych lub cementowych pod warunkiem, że wydziały powiatowe zaopatrywać będą z tych składów ludność włościańską i małomiejską w dachówkę za zwrotem ceny fabrycznej z doliczeniem jedynie kosztów dostawy do składu powiatowego.

Równocześnie wykonując polecenie Sejmu z roku 1904 przedkłada wydział krajowy projekt ustawy, mocą której gmina Zakopane poddana zostaje postanowieniom ustawy o policyi ogniowej z roku 1891.

Piasek dla betonu.

Jaki wpływ wywiera jakość piasku na wytrzymałość betonu wszyscy o tem wiedzą i każdy się na to zgodzi, że wytrzymałość betonu w wysokim stopniu zależy od jakości piasku. Tymczasem pewna firma w Chicago Milwaukee & St. Paul Railway wykonała liczne próby w tym kierunku i przysłała do przekonania, że jakość piasku pozostaje bez wpływu na wytrzymałość betonu. Wymieniona firma posiada sieć kolei około 7000 mil ang. (11000 kilometrów) i w ostatnich sześciu latach wyrabiała rocznie między 58.000 a 85.000 beczek cementu. Piasek dla sporządzania betonu pochodził z rozmaitych miejsc i rozchodziło się o to, aby używać piasku, którego transport połączony byłby z najmniejszym kosztem. Ta okoliczność spowodowała wykonanie bardzo licznych prób. Ze wszystkich materiałów sporządzano próbki z cementem w stosunku 1:3 i porównywano z próbami sporządzonymi z piasku normalnego. W rezultacie pokazało się, że piasek gorszy dał próby zbliżone do prób z piaskiem normalnym, a nawet trafiały się próby o 30—40% silniejsze niż z piaskiem normalnym.

Próby te nie świadczą jeszcze o tem, że od jakości piasku nie zależy siła betonu lecz od innych okoliczności.

Porównanie z piaskiem normalnym nie ma tu właściwego znaczenia, gdyż próby z piaskiem normalnym mogą służyć tylko do porównania dwóch różnych cementów. Przypuszczanie jakoby beton z normalnego piasku, to jest zawierającego w przybliżeniu równe ziarna był najsilniejszym jest wprost fałszywem i nie znajduje w praktyce potwierdzenia. Dla praktyki jest najlepszy piasek ostry, w którym się jest zastąpiono jak największą ilość rozmaite wielkości ziarn piasku. A wreszcie sądzić piasek z powierzchowności nie każdy potrafi, wymaga to doświadczenia i wprawy oka. —

Piśmiennictwo techniczne.

Cement portlandzki wskazówki co do jego użycia przez A. P. Pod tym tytułem wyszła z druku broszurka tłómaczona z niemieckiego, jak sam autor zaznacza — nakładem „Prze-

mysłu cementowego we Lwowie". Pod względem treści broszurkę tę można podzielić na trzy części a mianowicie: 1) Fabrykacja cementu, 2) jego zachowanie się pod względem fizycznym i chemicznym, 3) fabrykacja betonów.

Część pierwsza jest bardzo skąpa, fabrykacja bowiem cementu stoi dzisiaj już bardzo wysoko i jest tak zajmującą dla każdego, który miał do czynienia z cementem, że powinna była być trochę dokładniej podana. Część druga może cośkolwiek obszerniejsza ale nie zupełna, wreszcie część ostatnia w niektórych miejscach zbyt ogólnikowa, a w innych stosunkowo za szczegółową.

Ogólne wrażenie po przeczytaniu broszurki odnosi czytelnik nie zbyt korzystne, gdyż na niektórych miejscach przebija się zupełny brak znajomości wyrabiania i przetwarzania cementu, czyli, że bardzo łatwo poznać, iż broszurka była pisana i tłómaczona przez laika w całym tego słowa znaczeniu. Dalej na wielu miejscach język polski dość szwankuje pod względem czystości.

Literatura techniczna polska na tem polu jest bardzo uboga a słownik również, brak nam niektórych wyrazów polskich, więc tem większą krzywdę wyrządza autor językowi polskiemu zmieniając lub przekręcając wyrażenia techniczne już utarte w języku polskim.

A teraz przejdźmy do szczegółów.

Na str. 4 podaje autor, że cement wytwarza się przez zmieszanie „wapna, gliny, lub innych materiałów zawierających krzemień". Krzemień jest prawie czysta krzemionka i dla tego właśnie nie nadaje się do wyrabiania cementu. W cemencie autor znajduje prócz krzemionki czyli kwasu kremowego, krem a prócz tlenku glinowego, glin, w jaki sposób takie curiosum wkrađło się do tej broszurki trudno sobie wytłómaczyć.

Autor twierdzi, iż gipsu dodaje się do cementu celem uzyskania większej „spójności" (za pewne autor myśli tu o wytrzymałości). Rzeczywiście pewien dodatek gipsu zwiększa wytrzymałość, ale tylko pośrednio, a dodawanym bywa jedynie celem uzyskania wolnego wiązania, a cement wolno wiążący jest zawsze silniejszy od szybko wiążącego.

Barwa cementu nigdy nie może świadczyć o dobroci cementu, odgrywa ona wprawdzie ważną rolę przy wyrobie płyt, ale cement o brzydkiej barwie może być najsilniejszym.

Autor używa wyrażenia „zaprawy spajające", które nie jest używane. Nie zupełnie polskie „hydrauliczne zaprawy" lub „wodotrwałe" uzyskało już obywatelstwo w języku polskim, więc poco szukać nowych które nie każdy rozumie.

„Różne hydrauliczne sposoby połączeń podług norm próbowane i t.d." jest jednym z tych okresów — które tworzą nagromadzenie wyrazów czasem nawet nieudatnych — nie mówiących nic, i zupełnie nie zrozumiiałych.

„Przemiał" zastępujemy wyrazem dobrym polskim „miałość", spajanie i czas spajania zastępujemy wyrazami „czas wiązania" i „wiązanie cementu". Jeśli jest mowa o wiązaniu, to nie zawsze musimy towarzyszyć spajaniu.

Autor używa wyrażenia „na sitku z 900 lub 5000 przegródkami na 1 cm²", tymczasem nie używamy w przemyśle cementowym sitok „przegradzanych" ale o pewnych ilościach oczek na 1 cm² n. p. 900 oczek/cm² lub 5000/cm². Myli się autor twierdząc, że cementy zawierające magnezję palone do żaru okazują własność pęcznienia, sprawa bowiem ma się odwrotnie, cement zawierający magnezję wypalony w temp. białego żaru nie okazuje własności pęcznienia.

Zamiast „kalchhydratu" używamy zawsze wodorotlenek wapieniowy.

Ze swej strony muszę dodać, że chcąc być dobrym betoniarzem, trzeba być tegim — i to w całym tego słowa znaczeniu — technikiem cementowym tak pod względem praktycznym jak i teoretycznym. Ze nam brak ludzi wykształconych w tym kierunku zgadzam się zupełnie z autorem broszurki i stawiam równocześnie pytanie skąd mamy dostać tych ludzi?
Lombardo.

„Eisenbetontabellen für Platten und Unterzüge. Pod tym tytułem wyszła książka napisana przez G. Schnelleuberga. Zawiera ona tabele poszukiwane przez techników pracujących w dziale żelazno-betonowym i obliczenia odnoszące się do wytrzymałości konstrukcyi żelazno-betonowych.

Ze skrzynki zapytań i odpowiedzi.

Odpowiedzi.

2). Beton na podmurowania t. zn. na fundamenta pod jakąś n. p. maszynę nie bywa jeszcze używanym jakkolwiek bardzo łatwo można z niego zrobić całe fundamenta. Dzisiaj sporządza się fundamenta w sposób następujący:

Według wygotowanego planu wybiera się dół do stałego gruntu t. zn. do piasku lub gliny.

Spód tego dołu można zabetonować betonem sporządzonym z 1 cz. cementu,

2 „ piasku,

3 „ szutru,

do wysokości 45 cm., na tym betonie robi się odsadzkę chociaż 5 cm. i buduje fundament z cegieł, zostawiając otwory na śruby fundamentowe, następnie ustawia się na tym fundamencie odnośną maszynę lub aparat i śruby fundamentowe zalewa zaprawą cementową na pełno i pozostawia się 8 dni w spokoju do związania.

3). Zależnie od przeznaczenia sporządza się rozmaite betony. Jeśli beton ma stawiać opór działaniu jakiejś siły np. na złamanie, to musi być beton tłusty, t. zn. zawierać więcej cementu aniżeli beton, który ma się opierać sile zgniatania lub ścierania.

W ogólności beton sporządza się w ten sposób, że piasku bierze się dwa razy tyle, co cementu, a szutru 2,5 razy tyle, co cementu. Głównie trzeba się tu kierować praktyką i doświadczeniem. —

Sam cement do żadnych robót się nie nadaje, bo 1° jest za drogi, 2° mniej odporny na wpływy atmosferyczne, niż z piaskiem i szutrem a po 3° jest kruchy. Przy robocie cementowej należy przede wszystkim baczyć aby cement miał tyle wilgoci żeby związał a nie wysechł, bo cement wysuszony jest słaby.

4). Wyprawa cementowa jest zaprawą murarską sporządzoną dla wyprawy budynku w stosunku 1:3, dla wyprawy zbiorników na ciała stałe 1:2; dla wyprawy zbiorników wodnych 1:1. Przed wyprawianiem należy mur zwilżyć, następnie narzucić zaprawy i zacierać. Zacierać należy bez przyciskania, aby wyprawa się nie ogrzała przez tarcie i nie odpadła. Budynków nie wyprawia się prawie nigdy zaprawą cementową chyba tylko od dołu do wysokości 60—80 cm., gdyż

robotą tą jest droga tak pod względem materiału jak i roboty, gdyż robocizna murarska przy tej robocie jest droższa. Do wyprawy murów używa się zazwyczaj wyprawy cementowej z piaskiem i z dodatkiem wapna gaszonego. Sam cement z wodą jest mało plastyczny „krótki“ i nie chwyta się ścian a przez dodatek wapna polepsza się.

1 m² wyprawy grubości 15—20 m/m wymaga 0.017—0.02 m³ wyprawy.

Zaprawa do murowania: 1 cz. cementu 1¹/₂ części piasku = 1.7 cz. zaprawy. = 500 kg. cementu na 1 m³ piasku.

Do fugowania ścian surowych „Rohbau“ 1 cz. cementu i 1 piasku = 1.25 cz. zaprawy = 700 kg. cementu na 1 m³ piasku.

Do budowli wodnych 1 cz. cementu, 2 cz. piasku = 2.4 cz. zaprawy 350 Kg. cementu na 1 m³ piasku.

Zwykła mieszanina betonu dla fundamentów 1:3:6, murów 1:3:5, sklepień 1:2:3.

Betonu nie można ubijać w grubszych warstwach jak 15 cm. a przy ubijaniu pojemność betonu zmniejsza się do 3/4. Jeden m³ betonu dla ubijania wymaga 1.5 suchej mieszaniny.

Pytanie b).

Jak mam wybetonować studnię? Na dziesięćciu fabrycznym wykopałem studnię 14 m. głęboką o średnicy 120 m. W czterech metrach trysło źródło, a także z bocznych ścian zaczęła się wyciekać woda, tak że otrzymałem w studni około 3 m. głęboko wody. Przy ustawieniu pompy, wstawiwszy szablon, zabetonowałem ściany studni, ale beton po 14 dniach nie związał i daje się wybrać łopatką. Czy leży wina w cemencie, czy ewentualnie mam betonować w inny sposób?

Pytanie c).

W jaki sposób mogę obliczyć ilość wody potrzebnej do zasilania kotła w mojej cegielni. Kocioł posiada jedną rurę płomienną, pracuje z napięciem 8 atmosfer a powierzchnię ogrzewalną posiada 90 m² i pędzi maszynę o sile 56 HP.

Pytanie d).

W jaki sposób najłatwiej obmyć maszynę ze smaru?

Pytanie e).

Gdzie można nabyć stół do wyrobu płytek cementowych?

Pytanie f).

Co to jest preolit i jakie znajduje zastosowanie?

Pytanie g).

Ile waży 1 m³ portland-cementu?

Kronika.

Glina jako środek przeciw cholerze. Prof. I. Stumpf przytacza wypadki cholery ulezione delikatnym proszkiem gliny. Wymioty ustają natychmiast po zażyciu proszku gliny rozmięsanego z wodą a chory czuwa znaczną ulgę w cierpieniach. Jeżeli chorobie towarzyszy febra, to po 1/2 godzinie gorączka odpada a występują silne poty.

Zasada leczenia ma polegać na tem, że przez posypanie bakterii znajdujących się w żołądku substancją nieorganiczną i nierozkładalną osłabia się ich działanie i przez to przerywa chorobę.

Gminna fabryka cementu. Zamiar Gminy miasta Wiednia celem budowy fabryki cementu zaczyna wchodzić w ramy rzeczywistości.

Na ostatniem posiedzeniu rady gminnej w Perchtoldsdorfe uchwalono zezwolić gminie miasta Wiednia poszukiwać na gruntach wspomnianej gminy materiału pod następującymi warunkami.

Jeśli gmina miasta Wiednia wybuduje fabrykę cementu na gruntach Perchtoldsdorfu to zapłaci za każdy mórg gruntu 1000 K. a za każde 100 Kg. wyprodukowanego cementu 1 h. Jeżeli zaś gmina Wiednia wybuduje fabrykę nie na gruncie Perchtoldsdorfu, to w takim razie rada gminna decyduje się tylko grunt, w którym znajduje się surowy materiał, wydzierżawić mórg po 1000 koron i za każde 100 kg. cementu 2 h.

Brak wagonów kolejowych. W tegorocznym sezonie budowlanym dał się odczuć ogromny brak wagonów kolejowych. Nie mówiąc już o okresie „Kalwaryi“ i wielkich ćwiczeń wojskowych nawet i w obecnym czasie trudno dostać wagonu do załadowania czyto cegły, czy dachówki, czy cementu. Wozy dla ładunku 10 ton zdają się wychodzić zużycia, ale dlaczego? Ładunek 10.000 kg. był dla kupców najwygodniejszym. Stosunki

takie wywierają ujemny wpływ nie tylko na przemysł lecz i na handel a przy tem manipulacya urzędników kolejowych jest ogromnie utrudniona.

Dyrekcya kolei państwowych chcąc częściowo zapobiedz brakowi wozów kolejowych, wydała rozporządzenie, według którego wynajmowane wagony mają być wyładowywane a względnie załadowywane w przeciągu 6-ciu godzin. Rozporządzenie to jeśli się przyczynia do zmniejszenia braku wagonów, to w każdym razie bardzo mało, a na skórze fabrykantów odbija się nie mniej jak sam brak. Dla fabryk położonych bliżej stacji kolejowych lub posiadających tor przemysłowy czasami trudno wyładować i załadować wagon, a cóż dopiero mówić o takich zakładach, które są odległe od stacji o kilka kilometrów. Przypuśćmy, że kaflarnia sprowadza sobie drzewo i musi go dostawiać furą do fabryki odległej o 5 kilometrów od stacji, więc czy jest możliwem, aby ta fura potrafiła w przeciągu 6 godzin wyładować wagon.

Jest to w każdym razie rozporządzenie bezwzględne i nieprowadzące do celu.

Widoki ruchu budowlanego w roku 1906.

Rząd przedłożył parlamentowi projekt nadzwyczajnych wydatków na uniwersytety austriackie w kwocie 25 mil. kor. z czego na Galicyę wypada 5 mil. kor. a to na:

uniwersytet krakowski	1,400 000
„ lwowski	2,400.000
politechnikę lwowską	1,000.000
szkołę wet. we Lwowie	200.000

Z tej kwoty przeznaczonej na Kraków znaczną część pochłoną wydatki budowlane. I tak:

na budowę gmachu studium rolniczego	600.000
na budowę gmachu instytutu weterynar.	300.000
na budowę gmachu instytutu fizycznego i przerobienia obecnego	500.000

Podobnie ma się rzecz i we Lwowie. A mianowicie:

na 2 zakłady przyrodnicze	1,000.000
pierwsza rata na budowę gmachu uniwersyteckiego	1,400.000

Również i kredyt na Politechnikę we Lwowie przeznaczony, ma być użyty na budowę nowego pawilonu na pomieszczenie części zakładu.

Wreszcie rząd w porozumieniu z krajem ma przystąpić do budowy dwóch klinik. Również przewidziane są już w dalszym proje-

kie budowy i innych zakładów uniwersyteckich. Wszystko to jednak zależy od jednej małej rzeczy, a to od uchwały parlamentu, na co się jednak w obecnych stosunkach nieraz trudno się zdobyć.

O fabryce w Zbydniowie w krakowskich „Nowinach“ czytamy: Najazd Prusaków na Galicyę. Podczas, gdy rząd pruski prześladował w nieludzki sposób robotników z Galicyi, wydalał ich i pozbawiając chleba, zdobywają Prusacy powoli, lecz systematycznie najsilniejsze placówki przemysłowe i fabryczne w naszym kraju. Spółka pruska zamierza oto wydzierżawić zakłady przemysłowe firmy: „Bracia Kanarek“ w Zbydniowie za cenę 200.000 koron rocznie. Fabryka w Zbydniowie produkuje rocznie 5 milionów dachówek i 3 miliony cegieł i zatrudnia wiele setek robotników. Wkrótce kontrakt dzierżawny zostanie już podpisany i to poważne ognisko przemysłowe przejdzie niebawem do rąk naszych wrogów.

(Byłoby to bardzo smutne, gdyby tak się rzeczywiście sprawa miała; znając energię młodych panów Kanarków, sądzimy, że to może przedwczesna wiadomość. Przecież ludzie młodzi, energiczni a do tego zasobni nie oddadzą niedawno wybódownej fabryki w obce ręce).

(Prz. Red. Przegl.)

Niemiecko-austriacki kartel cementowy. Ponieważ w ostatnich tygodniach odbyło się posiedzenie pojedynczych Związków niemieckich fabryk cementu, na którym złączyły się one w jedną organizację, austriacki kartel cementowy przyznał tej organizacji pewne ustępstwa. Rozchodziło się przede wszystkim o dokładne określenie miejsca zbytu i oznaczenie ceny. Fabryki śląskie będą dowozić cement do Austrii za co niemiecki kartel zgodził się zapłacić pewne odškodowanie pieniężne.

Sita podróżują. Wiedeńscy fabrykanci, sit i gazy podnieśli cenę ze względu na to, że materiały dla wyrobu sit podróżowały.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Majster ceglarski palacz dachówek, cegieł i wapna, biegły w rachunkach i języku niemieckim, poszukuje zajęcia zaraz. — Adres: K. Tokarz, Kraków ul. Krakowska L. 27.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

KIEROWNIKA

poszukuje

„Par. fabryka cegieł i dach. Ks. Czartoryskich w Szówsku obok Jarosławia“.

Ubiegający się o tą posadę, musi być trzeźwy, rzetelny, **stanowczo** biegły we wszystkich stopniach fabrykacji rurek, dachówek i cegieł, jakoteż w rachunkach fabrycznych. Posada jest samoistna, otóż zaufania godni i stanowczo pod każdym względem biegli fachowcy, zechcą albo osobiście zgłosić się u Zarządu fabryki w Szówsku (3 klm. od Jarosła) lub też **własnoręcznie** pisane odpisy wiary godnych świadectw, oraz curriculum vitae, najdalej do 15 listopada b. r. do Zarządu fabryki nadesłać. Kosztów podróży w celu przedstawienia się niezwracamy, jakoteż odpisów świadectw. Pożądanym jest, aby przyszły kierownik mógł objąć fabrykę przynajmniej na 14 dni od terażniejszego kierownika, przed jego wyjazdem. Teraźniejszy kierownik opuszcza posadę tylko z tego powodu, ponieważ otrzymał inną, dla jego stosunków rodzinnych odpowiedniejszą.

Maszynista czynny w cegielniach i dachówczarniach poszukuje posady. Zgłoszenia pod N. S. do Redakcyi. 47—0—4

Zdolny majster znający się do kładnie praktycznie na wypalaniu, znajdzie posadę w dużej cegielni na prowincyi. Zgłoszenie pod: Wola do Redakcyi. 49—0—3

Fachowiec ceglarski teoretycznie i praktycznie wykształcony, obznajomiony dokładnie z fabrykacją wszelkiego rodzaju dachówek i t. p. wyrobów, biegły kantorzysta, poszukuje posady. Chlubne świadectwa. Łaskawe zgłoszenia pod I. 20 do Administracyi „Przeglądu“.

Drukarnia W. POTURALSKIEGO w Podgórzu poleca się łask. względem Szan. P. T. Publiczności.

Przedsiębiorstwo robót izolacyjno-betonowych i handel artykułów przeciw wilgoci

M. FRANZ

Dostawca dla rządowych Władz budowlanych w Astro-Węgrzech poleca patent: „**Emulzę bitumiczną**“ czyli zaprawę (tynk) izolacyjną przeciw wilgoci i grzybowi domowemu, oraz patent: „**Passerol**“ czyli substancję przeciw wilgoci kondensacyjnej i rysom betonowym, jako płyn do powlekania ścian.

Artykuły te są bez konkurencyi, niezawodne i przez najwyższe Władze budowlane Europy dla budowy wodnych i lądowych akceptowane; wielokrotnie premiowane i od wielu lat wypróbowane, — zapobiegające wszelkim przez wpływy atmosferyczne lub chemiczne powstałym objawom.

Jedyne, idealne i uniwersalne środki, dające się użyć wszędzie, bez podgrzewania, w każdej porze roku, bez względu na pogodę i bez potrzeby fachowych zdolności.

Pierwszorządne, ogniotrwałe i specjalne środki, dla fabrykacji naczyń, posadzek itp. wyrobów z cementu, powitano z wielkim entuzjazmem przez fabryki cementu i wyrobów betonowych; wiążących się z innymi materiałami wybornie.

Prawdziwa kopalnia złota dla P. P. Architektów, Obywateli i Budowniczych, bo pieniądze wyłożony nie idzie na marne. Wiecznie trwałe skutek — oszczędzający miliony.

Na dowód naprowadzonych okoliczności przesyła powyższa firma chętnie próbki swych artykułów wraz z dokładnym opisem sposobów zastosowania i cennikiem każdemu na żądanie gratis, oraz służy fachową poradą, kosztorysem lub ofertą i przeprowadza roboty własnym personelem pod gwarancją.

Zamówienia przyjmuje Administracya Przeglądu ceramicznego. 3—24—18

Technik

Podręcznik opracowany według niemieckiego pierwowzoru, wydawanego przez Stowarzyszenie „HÜTTE“.

Tom I.

(213 str. tekstu i około 1000 rys.).

Główny skład w księgarniach:

Gebethnera i Wolffa w Warszawie

i

G. Gebethnera i Spółki w Krakowie.

1905 r.

Cena bez oprawy:

	Tom I.	Tom II.
Rubli	4.—	1.50
Marek	10.—	3.50
Koron	10.50	4.—

Cena z oprawą:

	Tom I.	Tom II.
Rubli	5.—	2.—
Marek	12.50	5.—
Koron	13.—	5.25

19—21—17

Dom techniczno-handlowy 12-24-15

Brand i S-ka

Kraków, Szewska 13 (telefon 473)

poleca wszelkie materyały dla cegieł parowych
jako: oleje maszynowe i cylindrowe,
pasy, uszczelnienia, narzędzia, paier szybrowy itp.
Kosztorysy na całkowite urządzenia cegieł parowych.
Cenniki ilustrowane na żądanie.

31—0—14

Sprzedam tanio

kilka stołów i form

i kilka tysięcy ramek drewnianych do fabrykacji dachówek cementowych.

Wiadomość dla G. w Adminis.

Czasopismo techniczne

Organ towarzystwa politechnicznego wychodzi we
Lwowie dwa razy w miesiącu.

Przedpłata roczna:

18 koron. (15 mk. — 7 rb.)

Adres administracji: 5—24—19

Lwów: Zimorowicza 14. II.

MIESIĘCZNIK TECHNICZNY

PISMO POŚWIĘCONE WSZELKIM GAŁĘZIOM
TECHNIKI I PRZEMYSŁU.

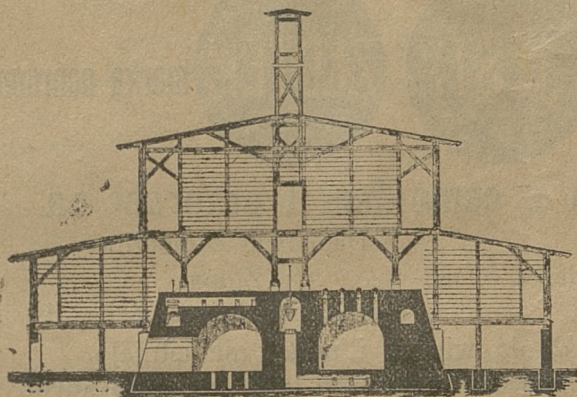
Wychodzi 15. każdego miesiąca — nakładem krak.
Koła absolwentów wyż. szkół przemysłowych.

Przedpłata roczna 12 kor.

Fachowy ceglarz 32 lat, energiczny, od młodości fachowo praktycznie i teoretycznie wykształcony, absolwent szkoły ceglarskiej w Lauban, szczególnie uzdolniony w wyrobie dachówek szklonych i licówek, szuka zaraz lub później miejsca jako majster lub kierownik. Dobre świadectwa na żądanie. Oferty pod: Franciszek Kamkowski, cegielnia, Antoninowo koło Leibitsch, pow.: Toruń. Prusy zachodnie.

48—0—4

w GÖRLITZ, (Jakobstrasse 23).

Rok założenia 1867.

Wielokrotne odznaczenia.

Suszarnie zimowe i letnie przy wykorzystaniu pary zwrotnej. (Pat. zameld.).

42-10-6

PROSPEKTY DARMO i OPŁATNIE.

MATERIAŁÓW SUROWYCH:

gliny;

piasku;

wapna;

marglu;

gipsu ;

i t. p.

przeprowadza i opi-
nie co do zużytkowania

wydaje

4--24--19

Laboratorium techniczne.

Podgórze św. Floryana 5.

DOSTARCZAM

25-19-12

Glinkę ogniotrwałą

o składzie :

krzemionki 57.26%, tlenku glinu i żelaza 31.08%, tlenku magnu 1.51%, strata przez wyżarz. 8.70%.

Cena za wagon loco	Trzebinia	60	koron
" " "	Kraków	74	"

Wiadomość W Redakcyi.

KRAKOWSKA GAZOWNIA MIEJSKA

Nr. Telefonu: Zakładu 72, Filii 198, Sklepu 345.

Poleca Szan. Publiczności

29—24—12

Smole gazowa (ter)

do utrwalania drzewa jako to: słupów parkanowych, wiązań mostowych, poręczy, dachów gontowych, oraz do smołowania dachówek, zwłaszcza cementowych.

Koks gazowy

gruby do kuźni i osuszania, łamany na opał.

Najpłatańsze uboczne zajęcie.

Zarejestrowana

PIASEK

JEST

ZŁOTEM

marka ochronna

Gdy się go zmiesza z cementem i przerobi na

Cegły cementowe, Dachówki cementowe,
 Płytki posadzkowe i do wykładania ścian, Żłoby,
 Rury wodociągowe, Pierścienie do studni i t. d.

Lepszy i tańszy materiał dla wiosek i miast nie istnieje.

Najnowszych znakomitych maszyn ręcznych nie wymagających

WYSZKOLONEGO ROBOTNIKA DOSTARCZA

Specjalna fabryka dla przemysłu cementowego Dr. Gaspary i Sp.

(Leipziger Zementindustrie Gaspary & Co).

24—12—16

Markranstädt koło Lipska.

Badanie nadsyłanych próbek piasku (5 kg.) przeprowadza się bezpłatnie.

Proszę żądać prospektów Nr. 252 za darmo.

Zastępca nasz stale przebywa w Galicyi; ktoby ochoł informacyi od niego niech się do nas zwróci. Okoliczność ta nie pociąga za sobą żadnych kosztów.

Dachówki cementowe są najpewniejszym zabezpieczeniem przed pożarem.

Inżynier-ceglarz

ADOLF FRANCKE

MAGDEBURG, ul. Lueneburgska 1. 2.

dostarcza do budowy i przebudowy

CEGIELNI

a szczególnie dla pieców kręgowych i
 komorowych z i bez Haedrichowskich
 ścian rusztowo-schodowych, dla pieców
 do wypalania wyrobów szklonych i dy-
 mionych, oraz wapna, wreszcie urzą-
 dzeń cegielnianych,

rysunki, plany, kosztorysy

i instrukcje, nadto fachowe orzeczenia
 i statystyczne obliczenia kominów.

Prospekta bezpłatnie.

28—24 14

Redaktor odpowiedzialny: Inżynier Karol Rolle.

Glazury do cegieł w różnych kolorach, go-
 towę do użytku. 21—24—17

Engoba jasno i ciemno czerwona, nada-
 jąca jednobarwny kolor dachówkom.

Paryski Gips modelowy, nadzwyczaj twardy.
 Dostarcza od 1889 r. jako specjalność

L. Rabinowicz, Köln a. Rhein

PATENTY
 NA WYNAŁAZKI

wyjednywa

Inżynier Stan. Dzbański
 przysięgły Rzecznik patentowy

Wiedeń VII. Lindengasse 2 c. k.
 urzędu patentu

-19

Druk W. Poturalskiego w Podgórzu.